

aan de tradities der Maatschappij" is ongerijmd en onbillijk. Gelukkig zijn er nog steeds velen, zéér velen, die met mannen als prof. VAN RIJNBEEK, VAN BRUGGEN, HAMAKER, SIKKEL, OOSTERBAAN, KOCH, BOLLE, meenen, dat het dilemma van prof. BURGER: de vakbelangen aan de spits der Maatschappij of de vakbelangen buiten de Maatschappij verkeerd gesteld is en dat er zeer wel een weg is te vinden, waarop een goede leiding de Maatschappij kan vóórgaan, al zal zij dan op dezen weg eerst heel wat hinderpalen ontmoeten en moeten opruimen. Maar men aanvaarde dan ook eerlijk den toestand, zooals deze is geworden. Gebeurt dit laatste nu? Neen immers. Daar treedt een hoofdbestuur op, waarvan vijf leden demissionair zijn, waarvan één lid tegen zijn wil genoodzaakt is lid te blijven, en waarvan vijf andere leden hun naam zetten onder een circulaire, waarin gezegd wordt, dat de ondertekenaars niet de meening kunnen deelen, dat „de thans beklonken hervorming de werkelijke kracht der Maatschappij en haar aanzien naar buiten zal verhoogen" en verder o. a., dat er maar „een weg is aangewezen, om de Maatschappij in haar ouden bloei te herstellen: de algeheele verbanning van de vakbeweging uit den boezem der Maatschappij". Alweer, men moge het met de meening van de ondertekenaars der circulaire eens zijn of niet, het is toch wel duidelijk, dat dergelijke meeningsuitingen niet in de eerste plaats verwacht mogen worden van hen, die door het aanvaarden van hun hoofdbestuurs-lidmaatschap zich bereid verklaarden, mede te werken aan de uitvoering van de besluiten der algemeene vergadering. En alsof dat nog niet genoeg ware, stelt het nieuwe hoofdbestuur, voordat het verslag van de vergadering, aan welks verloop het zijn bestaan heeft te danken of te wijten, is verschenen, een enquête in bij de leden der Maatschappij, waarbij hun gevraagd wordt, of zij het al dan niet gewenscht achten, dat de Maatschappij zich onttrekke aan de behartiging van de vakbelangen en deze overlate aan instellingen buiten de Maatschappij. Maar was de motie Den Haag dan niet met groote meerderheid verworpen? Was deze motie niet vooraf in alle afdelingen besproken en moest men, althans totdat een volgende algemeene vergadering zich eventueel in anderen zin uitsprak, niet aannemen, dat de meerderheid in onze Maatschappij vóór alles haar eenheid en ondeelbaarheid beoogde?

Acht men het gevaar te groot, dat de zes hoofdbestuursleden, die meer onmiddellijk de vakbelangen vertegenwoordigen, te veel macht in dit hoofdbestuur, althans in het dagelijksch bestuur zullen krijgen, men kieze naast hen negen mannen, waarvan verwacht mag worden, dat zij met voldoende kracht het drijven in één bepaalde richting zullen weten te keeren, mannen, die steeds en vóór alles het belang van de geheele Maatschappij in het oog vatten en houden. Maar men begripe toch ook, dat het belang van onze Maatschappij in de allereerste plaats meebrengt, dat het gezag van de algemeene vergadering onaangetaast blijft en dat men aan de besluiten, in deze vergadering genomen, een *fair trial* heeft te geven.

Meppel, 16 Februari 1919.

JUL. LEYDESDORFF.

V.

In de artikelenreeks over „Onze Maatschappij" werd ik zeer getroffen door de opmerking van SIKKEL, dat hij zich niet *verplicht* gevoelde, de Maatschappij uit dit moeras te trekken. „Ik ben voor den toestand van heden niet verantwoordelijk", zoo voegt hij er bij. Hoezeer ik ook instem met veel, wat SIKKEL gezegd en geschreven heeft, het boven aangehaalde kan ik geenszins goed vinden. Het is thans geen tijd, om te overwegen, wie wel en wie niet, wie meer of wie minder verantwoordelijk is. Het is nu niet de tijd van praten, over wat achter ons ligt, het is de tijd van handelen. Ieder onzer moet bereid zijn, te helpen om de Maatschappij uit het moeras te trekken. Op ieder onzer rust de plicht te doen, wat hij kan.

Deze gedachten brengen mij er toe, ook op deze plaats aandacht te vragen voor de oplossing, die in mijn oog de aangewezen is.

Vooraf wensch ik vast te leggen, dat uit het geschrijf der laatste weken bij alle verschil eenstemmigheid blijkt op twee punten, n.l.:

1°. Het ideale, altruïstische karakter onzer Maatschappij van geneeskunst moet zooveel mogelijk bewaard blijven.

2°. Het is een eisch van den Tijd, dat ook de vakbelangen der geneeskundigen met de meest mogelijke ernst behartigd worden.

Verwaarloozing van deze twee eischen, zoo meenen allen, zal ernstige schade voor ons, zoowel collectief als individueel, na zich sleepen. De onderscheidene schrijvers verschillen echter, zoodra de vraag wordt gesteld: zal aan de twee bovengenoemde voorwaarden voldaan worden, indien wij op den ingeslagen weg voortgaan, met name als de besluiten der Utrechtsche vergadering tot volle uitvoering en ontwikkeling komen? Een deel onzer zegt neen. Zij achten den overwegenden invloed der vakorganisaties binnen hoofdbestuur en Maatschappij verderfelijk voor het behoud van het vroegere karakter en dientengevolge ook schadelijk voor het prestige der Maatschappij. Terwille van dat behoud, ter bewaring van het oude prestige oordeelen zij, dat de vakbeweging buiten het gewone maatschappijleven moet gebracht worden. Een tweede groep acht zulk een gevaar niet aanwezig, of liever zij hopen, dat het gevaar te keeren zal zijn. Het verst gaat hier HAMAKER, als hij betoogt, dat onze vakactie geheel altruïstisch is, dat bij alles wat in die richting gedaan wordt, het stoffelijk belang van den geneesheer nog steeds op den achtergrond staat, daarentegen nadruk legt op de belangen der verzekerden. Gesteld eens, collega HAMAKER had gelijk. Geloofst hij of iemand van ons dan nog, dat de buitenwereld onze actie voor stoffelijke belangen als een altruïstisch streven zal willen erkennen? Laten wij niet vergeten, dat iedere vakactie beredeneert ten slotte in het algemeen belang te handelen. Geheel gerust zijn deze heeren niet, getuige o.a. de verklaring van KOCH, dat in vakactie steeds een groot gevaar schuilt voor de meer ideale overwegingen. Zij hopen echter op de goede gezindheid der artsen, op het overwicht van de altruïstische gezindheid. In vertrouwen hierop, en uit vrees, dat een buiten de Maatschappij staande vakactie snel een egoïstisch karakter zal aannemen, willen zij deze vakactie binnen de Maatschappij groote zeggenschap geven. Zij verkiezen den ingeslagen weg, omdat de behartiging der vakbelangen een nieuwen koers zoo niet noodzakelijk, dan toch zeer gewenscht maakt. De meening van weer anderen, waartoe ook ik behoor, verschilt van die der genoemde twee groepen, omdat wij ook met het oog op de vakbelangen een nieuwen koers verderfelijk achten. Het staat voor mij vast, dat onze Maatschappij bij de uitvoering der Utrechtsche besluiten in- en uitwendig zeer verzwakken zal. Inwendig niet alleen, omdat, zooals reeds zoo velen betoogd hebben: in het hoofdbestuur de vakvertegenwoordiging een zóó gewichtige plaats krijgt, dat van de behartiging der ideale belangen niets of weinig terecht komt. Maar ook en vooral, omdat vele leden in het verplichte lidmaatschap der vakorganisatie een evenmin door gevoel als door verstand gemotiveerden dwang zien, een knellenden dwang, waaraan de zich vrij voelenden zich bij de eerste gelegenheid de beste zullen onttrekken. Wij worden lid van onze Maatschappij en verklaren daardoor te willen medewerken aan datgene, wat van geneeskundig standpunt in het belang van de groote maatschappij en in het belang van onze waardigheid kan gedaan worden. Maar aan dezen altruïstischen stap verbinden de nieuwe reglementen den onverbiddeijken dwang, om ook soldaat te worden in de vakbeweging. Ik geloof, dat ik mij niet vergis, als ik juist in *dezen dwang* de oorzaak zie van den wrevel, die tegen de nieuwe regeling gevoeld wordt.

Zoodra onze Maatschappij niet meer zeker is van den steun der overgrootte meerderheid, zoowel in centrum als in peripherie, zoowel van hen, die sterk, als van hen, die niet of weinig bij ziekenfondsen betrokken zijn, dan is er een inwendige verzwakking, die ook spoedig naar buiten blijken zal. Bovendien, ik zeg het met velen, ons groot gezag tot nog toe berustte op het ideale karakter onzer Maatschappij. Ik herhaal het, ook al zouden wij volgens het ideaal van HAMAKER voor onze vakbelangen willen en kunnen opkomen ten voordeele van anderen, de buitenwereld zou toch onze Maatschappij zien als een vakbond, die strijdt voor de stoffelijke belangen van zijn eigen leden. Ook al stond in statuten en reglementen, dat ons hoofdoel is bevordering der volksgezondheid enz., al zouden wij het met dure eeden

zweren, de groote maatschappij zou het niet gelooven; zij zou voor zoóver zij kon, eenvoudig macht tegenover macht zetten. Dat alles maakt, dat ook voor de vakbeweging, die op de wijze als in Utrecht besloten is, binnen onze Maatschappij werkt, moeilijke tijden zullen aanbreken. De nieuwe koers is ook voor de vakbelangen hoogst nadeelig. Dat is mijn overtuiging.

Er is slechts één weg, waardoor de vakbelangen goed gediend worden. Prof. BURGER heeft hem aangewezen, d. i. subordinatie. Sterk staat, alleen die vakactie aan geneeskundigen, die zich onderwerpt aan een Maatschappij, welke geheel het oude karakter heeft behouden. Daarmede gepaard kan en moet gaan autonomie van iedere vakorganisatie. Slechts daar, waar de belangen van alle geneeskundigen, de waardigheid, de goede naam van onzen stand in het gedrang kunnen komen, onderwerpt de vakactie zich aan de organisatie van alle Nederlandsche geneeskundigen, aan onze Maatschappij. Ik sprak herhaaldelijk dit denkbeeld uit, het laatst op de algemeene vergadering van Juli j. l. (zie Handelingen, *Ned. Tijdschr. v. Geneesk.*, 1918, II, bldz. 1063).

Ik meen, dat de tijd voor den daar bedoelden forschen ruk nadert, dat het tijd wordt voor een organisatie in onze Maatschappij (een reorganisatie kan het haast niet heeten), die uitgaat van de volgende grondgedachte: *De Maatschappij blijft het vroegere ideale karakter behouden, doch, erkennende de noodzakelijkheid van organisatie ten behoeve van vakbelangen ook voor artsen, verklaart zij zich bereid door haar gezag het werk te steunen van die vakorganisaties, welke genoegzaam waarborg-bieden voor het behoud van het aanzien der Maatschappij en van haar in- en uitwendige eenheid.*

Ik hoop, dat ik hiermede de grondtrekken, van wat ik bedoel, heb duidelijk gemaakt. Men zal misschien tegenwerpen, dat hetgeen ik hier verdedig, niet praktisch uitvoerbaar is. Daartegenover kan ik alleen stellen, dat ik ten allen tijde bereid ben, een uitgewerkt voorstel, waaruit de uitvoerbaarheid moge blijken (desverkiezende zelfs een concept reglementswijziging) ter tafel te brengen.

Ten slotte slechts een enkel woord over het verwijt aan het hoofdbestuur wegens het stellen van de bekende vraag (referendum door sommigen genoemd). Het zou hiermede niet goed handelen, omdat in een wettige vergadering de reglementswijziging tot stand is gekomen. Ik meen, den collegae, die zoo beweren, op het hart te mogen drukken toch niet zoo zwaar te hechten aan den vorm. Een uitwendig verschijnsel mag niet gelden als volstrekt bewijs van de inwendige gesteldheid. Op de buitengewone vergadering te Utrecht ontbraken niet alleen 27 kleine afdeelingen. De groote ontbraken ook voor een goed deel, al zaten daar hun afgevaardigden. Het is toch van algemeene bekendheid, dat op de afdeelingvergaderingen, waar de voorstellen van hoofdbestuur, C. V. enz. moesten besproken worden, de overgrootste meerderheid der leden door afwezigheid schitterde. Aangezien wij nu staan voor zulk een belangrijken stap, en zelfs de toekomst van onze Maatschappij door niet weinigen in gevaar wordt geacht, is het noodig te weten, of op de groote meerderheid te rekenen valt. Wij hadden niet alleen het recht, maar ook den plicht, te onderzoeken, hoe de geest in de Maatschappij is. Iedere twijfel omtrent inwendige kracht moet plaats maken voor volle zekerheid.

Sneek, 16 Februari 1919.

L. HERTZBERGER.

VI.

Zoolang wij over en weer kunnen blijven praten, is de zaak nog niet verloren. Wie de ingezonden stukken van het laatste *Tijdschrift*-nummer aandachtig leest, kan door alle verwarring heen — ook bij de voorstanders van een scheiding — iets ontdekken, dat voor een verzoening der partijen den besten grondslag biedt. En dat is het gevoel bij allen, bij hoogleeraren, geneesheeren, geneeskundige ambtenaren, dat wij leden zijn van één en denzelfden stand en één doel in het oog houden. In het stukje van prof. KOUWER heb ik dat iets sterk gevoeld. Er spreekt uit de regels een groot misnoegen over den gang der zaken in onze Maatschappij, in den laatsten tijd; maar zijn belangstelling in onze geneeskundige samenleving klinkt mede door.